

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sermones uenerabilis magistri Nicolai de blony
decretoru[m] doctoris. capellani episcopi Bosnomensis.
ualde deseruientes populo. sed et clero utcu[m]q[ue]
docto eos digne legenti. predicanti. aut ...**

Nicolaus <de Plove>

Argentine, 22. XI. 1494 - 1495

D[omi]nica decimaoctaua p[ost] trinitatis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-31214

Unica decima octava post trinitatis

Unica decima octava post trinitatis. I

Sermo. XXVIII

Diliges dominum

deum tuum ex toto corde tuo. et ex
tota anima tua et ex tota mente tua.
Par. xxiij. Quavis in terra venerabile. **Boe.**
lign. de sola. prosa. ij. Omnis mortalium cu-
ra quia multiplicio et studioz labor exerceat
diverso quod calle pcedit. nihilominus in ad-
ventu sine beatitudinis nitit puenire. **Et ad-**
verso in ipsa humana peditio multiplicabo im-
pedita casibus a psequenda homini beatitudine
retrahit et impedit. **Propter quod ait Boecius**
ubi sup. **Licet** metibus hominum veri boni na-
turaliter sit inserta cupiditas. in ad falsa
eos devius error abducit. **Decille. Et quod**
dubios ppter licet homo habeat appetitum natu-
rale psequendi beatitudinem. in sepius errat in
via tendendo ad beatitudinem. **Propter quod**
opus est ut eadem via homini qua ad summam
puenit beatitudinem ostendat. et qualiter in
ea debeat ambulare perfecte informetur.
Quis modi igitur via non est aliud nisi puri-
tas mentis et mundicia cordis. **Sic** ait sal-
vator. **Matth. x.** Beati mundo corde quoniam
ipsi deum videbunt. **Ad** quam quod puritate cor-
dis seipsum aspiciere tanquam ad lineam oculos ac-
tibus regulantur. **ut dicit Hieronimus** de ym-
maria li. ij. de pfectioe interioris hominis. c. i. **Quam**
quod puritate cordis apertius pgrue sanctifi-
catione appellat. **Dabes** inquit fructum ve-
strum. i. pmeritoz. vroz. in scificatione. i.
in puritate mentis vze. sine quo eterna vitam
Boz. vij. **Licet** autem ista puritas cordis multis
alijs fructibus opibus. vitz puatione facultatum.
pceptu dignitatu h' scilicet. acquirat. efficacius
in pfectu acquiri non potest aliter quam pfecta cari-
tate. **ut dicit idem Hieronimus** ibidem. c. ij. **Hinc** est
quod dicit **Prosper** li. de vita preplativa. **Quia**
caritas est via sine qua non ambulare possunt ho-
mines. s. errare. de pe. vij. c. hec caritas.
Hec mix. cu dicit apertius. quod omnia opera d' gene-
re bonorum sine charitate nihil sunt. **Sicut**
nec fides nec spes nec elemosina nec ora-
tio nec ieiunium. et quicquid alia meritoria sine
caritate esse non possunt. **put** habet. s. **Loz. xiiij.**
Propter quod apertius dicit ea. s. **Loz. xij.** et cel-
lentior via alius. eo quod ipsa est causa et pnci-
pium omnium meritorum. **ut dicit Prosper.** **Hec** so-
la pncipium sed etiam finis. quod finis pcepti ca-
ritatis. s. **Abimo. s.** **Sed** quilibet caritas statim

subdit ibidem. de corde puro et conscientia bona.
Sed quod dicit **Bernardus** in libro de amore dei
postquam anima hominis legem dei amisit. necessario
est ab homine docenda. quoniam vix homo purget
quoniam proficiat. quoniam solidetur in dilectione dei
Hoc autem fiet cum homo diliget deum et toto cor-
de. p quod purgabitur a vitijs. et tota anima. p quod
proficiet in virtutibus. et ex tota mente. p quod soli-
dabitur et confirmabitur in pfectione sanctitatis.
Quia igitur homo oblitus est pceptorum a deo per
Doctorem traditorum. venit filius dei et factus
est homo. ut homo homines doceret benignus.
Unde factum est ut interrogatus a
quodam legisperito. que sit via salutis. respon-
dit. **Diliges dominum deum tuum ex toto corde**
tuo. **Que** sunt verba pncipij euangelij que sequuntur.
Accesserunt ad ihm pharisaei. et interro-
gavit eum vnus ex eis etc. **In** quibus verbis
tria tangunt. **Primo** namque iniungit pceptum
pfectissimum. quia diliges. **Secundo** obie-
ctum delectabilissimum. quod dominum deum tuum.
Tertio addit modum regulatissimum et ordi-
natissimum. cum dicit. **Ex** toto corde tuo. et ex
tota anima tua. et ex tota mente tua etc.

Dixi primo quod in verbis pmissis
inuenitur pceptum p-
fectissimum. cum dicit. **Diliges.** **Est** autem pre-
ceptum de dilectione dei perfectissimum in se.
quia ipsa dilectione habita. habentur om-
nia. et ipsa deficiente. omnia deficiunt. **Pro-**
pter quod apostolus vocat eam radicem et
fundamentum. **Aphe. iij.** caplo. **In** cha-
ritate radicati et fundati. **Sorra.** **Radica-**
ti. scilicet ad modum arboris ad fructifican-
dum. quo ad vitam activam. et fundati scilicet
ad modum domus ad protegendum et quiesce-
dum. quantum ad vitam contemplativam.
In hoc ergo pcepto istud est perfectissi-
mum et excellentissimum. quia est quodammodo
vita. et dat vitam omnibus pceptis. **ut dicit Sor-**
ra super eplam. s. **Thimothei. s.** iuxta illud
Bregis. **Nec** habet aliqd viriditatis ramus
boni operis si non manserit in radice caritatis
Propter quod apertius merito vocat eam maio-
rem spe fidei et alijs virtutibus. **Et** ipse vocat h
magnum et magnu mandatu. et h ppter ei-
pfectionem. quia in ea alia omnia perficiuntur.
Patet autem eius pfectionis excellentia ex se-
ptem causis. **Primo** ppter eius dignitatem. **Nam**
alie virtutes sunt quasi terrestres. quia in
terra generantur et in terra finiuntur. sicut

est spes fides etc. **S**z ista e in celo generata
 et in celo ppetuo regit sine fine. **U**n die
 Bern. li. d. amore dei. c. xij. q. dilectiois loq
 qntu ad eius natiuitatez e ipe de. **I**bi em
 est nata. ibi alita. ibi pucta. ibi ciuis. no ad
 uena sz indigena. **A**deo em solo amor dat
 caritatis r in ipo manet. **E**t q p3 q origie
 dignior est charitas ceteris. qz deu h3 locu
 natiuitatis sue et mationis ppetue. **N**ulla
 em alia deus uiuit nisi lege caritatz. vt die
 Bern. in li. de diligedo deu. c. vi. **L**et inqt
 dnu caritas est. q trinitate in vnitate qdam
 modo colligat in vinculo pacis. **S**cdo p3
 eius pfectois excellencia. ppter meredi causa
 litate. **I**pa em est causa oim meritoz. et qi
 mater oim fructum. vt dicit **B**orra. sup epi
 stola. i. **T**himo. i. iuxta illud **S**ap. vij. **I**gno
 rabaz qm bonoz oim mfr est. **P**ropter qd
 dicit glosa sup illud. j. **J**oh. iij. **Q**ui no dili
 git deu no est ex deo. **E**t etia **A**ug. i. ome.
 v. sup **L**ano. pdictam. **Q**uicqd vis habe. si
 hac sola non habeas nihil tibi pdest. **A**lia
 no habeas hac sola habe oia implesti pre
 cepta. eo q plenitudo legi e dilectio. **E**t q
 infero q nullus pr aliqd facere meritoze
 sine caritate. **N**a sic dicit **H**ieronim. super
 illud **A**mos. **O**di r pieci festiuitates vras
Qui sine caritate vident ieiunare dare ele
 moynas. pudicia polliceri. q holocausta
 sunt vera. sed no ea suscipit dñs. **x**iiij. q. j.
Odi vbi dicit glo. **N**on ea suscipit vt ea re
 muneret eterno pmo. **x**iiij. q. v. **S**criptu.
 de pe. dist. v. **C**onsideret. **E**t h3 p3 q opa de
 genere bonoz apud scismaticos aut here
 ticos no sunt meritoria. qz sunt extra cari
 tate vniuersalis ecclie. in qua solu est chari
 tas. **U**n licet extra ecclaz vniuersale pr ha
 beri fides r bapnismus. vt dicit **A**ug. ad
Chryf. no in charitas. qz ecclia no est nisi
 collectio in charitate. **U**n dicit **A**ug. in li.
 de fide ad **P**etru. **E**t talito no pfunt aliq
 opa ad salute. nec etia mors p xpi noie su
 scepta **E**couerso r etia mima opa magni
 sunt meriti si fuerint in caritate. vt die sal
 uator **M**arth. x. **Q**ui dederit calice aq fri
 gide in noie meo no pder mercede. **N**ic di
 cit **A**ug. sup illud. j. **J**oh. iij. **D**e caritas est
 q habes caritate pr facere qcqd vult. r erit
 sibi meritoriu. **U**n ipe dicit. **D**ilige. r qcqd
 vis fac. **T**ertio p3 excellencia pfectois eius
 ppter ei diuinitate. **S**ic em dicit apulus
 i. **L**oz. xij. **S**icut pbenie euacuabunt sine

lingue cessabit. sine scia destruet. **C**haritas
 tm nuqz excidit. **E**t q aplus pcludit ei per
 fectione. qz nuqz cessabit. **N**am in vita eter
 na no erit ppheta ad pdicenduz futura. et
 quo oia erit pntia. **V**idendo em deu vide
 bunt oia. vt die **S**re. **S**ilr non erit donu
 linguaz sic mo. qz non erit opus vt qs lin
 gua aliu doceat de dubio cu oia erit certa
 r erit omes docibiles deo. **S**ilr scia cessa
 bit qntu ad discursum et qntu ad scientia
 acquisita. **S**ilr fides cessabit. qz no ppe
 culu sed clare de videbit. **S**ilr spes cessa
 bit. qz pueret in rem certa. **S**ed caritas
 no cessabit sed magz augebit. **I**uxta illud.
Ignis est in syon et caminus in hierusalē
Et in hoc perficiet potius qz corrupetur.
Qia imperfectio vie q est amor habiti et no
 habiti. vifi et no vifi. tnc ab ea remouebit r
 erit amor solu habiti r vifi. vt di. **T**ho. sup
 iij. finiaz. dist. xxx. **H**inc aplus dicit. **U**e
 niente qd pfectu e euacuabit qd ex pte est.
Verutame fm **T**homa no alia sz eade nu
 mero caritas erit in patria q nuc est in via.
Quarto p3 excellencia pfectois eius. pte ali
 oru bonoz pfectione. **I**pa em e consumatio
 oim fructu. j. **T**himo. j. **F**inis pcepti est ca
 ritas. **N**o exponit **B**orra. **C**aritas e finis
 pceptoz psummaroe. sic dom finit qn con
 sumat. **D**e q in ps. **D**inis psummarois vidi
 sine. latu madatu tuu nimis **E**t etia finis
 psummarois vicioz. qz vniuersa delicta ope
 rit caritas. **P**rouer. x. **S**ilr e finis miseria
 ru in gla. vbi no erit timor de miseria. qz p
 secta caritas foras mittit timore. **T**imor
 aut pena h3. j. **J**oh. iij. et cu h est finis inie
 rione. qz oia debet fieri ppter ea. **U**n apls.
Prima vza fiat in charitate. **H**ec **B**orra.
Quito p3 excellencia. pte ei suauitate. **D**at.
 xj. **J**ugu ei metu suane e. **E**t loqt ibi d iugo
 dilectois q diligit de r primus. q dilectio
 suavis e r lenis. qz aman nihil est difficile.
Ps. **S**uavis e dñs r. **S**ecro p3 e excell
 lencia. pte ei exresione. **D**e q in ps. **L**atu ma
 datu tuu nimis **A**phef. iij. **U**t possit cop
 hedere cu oibz scis q sit latitudo. **L**ogitudo
 sublimitas. r pfudu. **L**atitudo caritatz fm
Borra est vsqz ad inimicos **M**arth. v. **D**ili
 gite inimicos vros. **N**o fit cu eis regnu ce
 loz. volum r bnificia in necessitate et bibe
 fm ipm. **L**ogitudo ei pstitit i pseuerantia
 meritoz. **M**arth. v. **Q**ui pseuerauerit vsqz i
 fine h salu erit. **S**ublimitas eius consistit

Unica decima octava post trinitatis

In intentione primorum Col. iij. Que sursum sunt
 gratie. Et profundum. quod consistit in humilitate ex
 consideratione diuinorum iudiciorum. ps. Iudicia
 tua abyssus multa. Septimo patet excellencia
 propter veritatem. de qua dicit Augustinus in libro de sermone
 domini. Habe caritatem et profunde tibi omnia sapientia.
 viij. Generi mihi omnia bona profertur cum illa. Et
 his rident ad quosdam que querunt. Cur deus sola
 dilectio ultra alia precepta precipit ita dilucio
 res sic que eam suam speciale et singulare mandatum ap
 pellat. cum in alia precepta sua sunt. Qui ei p
 cipit. diliges deum. id est precipit. non occides etc.
 vi. Jac. iij. Ad quod breuiter precipit dicitur. quod si
 est maxima perfectio. de qua primo dictum est. Unum
 deum etc. dicitur. Et nunc israel quid dominus deus
 noster requirit a te nisi ut diligas eum. Voluit autem
 ultra alia precepta huius vocare. propter facilitate.
 Nam sic dicit Augustinus. pro mihi aliquid dicitur.
 re. Non possum ieiunare. non possum elemosinam
 dare. et in monasterio deo seruire. sed nunquam
 potest dicere. non possum diligere. Nihil enim tam fa
 cile quam amare. et illud maxime quod habet tot bo
 na. scilicet nature. fortune. gratie. et glorie. Deum ergo sin
 gulare mandatum propter istud solus christus in mundum
 veniens precepit. sic patet huius Secundo quod de ipso solo
 homines teporales et perbat. Deutero. xij. Teperat
 vos deus ut sciat. id est scire vos faciat. ut diligat
 gratia deum an non. Quod sit per flagella et aduersi
 tates. per quas homo apparet an diligat deum. Sic
 enim formatur per barbam figuli. et ignis aux. ita
 tribulatio iustorum. ut dicit Augustinus. Tertio dicitur sin
 gulare mandatum huius quod de ipso solo homo remue
 rat. Jaco. i. Repulit dominus coronam huius qui di
 ligunt illum. Et apostolus ad Corinthios. Nec oculus vi
 dit nec auris audiuit. nec in cor hominis ascendit
 quanta deus preparauit diligentes se. Quales autem dili
 gentes sunt deus. patet in unica. xij. Et huius in primo
 sermone tacitum est aliquantulum.

Secundo in huius precepto
 deus obiectum delectabilissimum. quod est deus. cum dicitur
 dominum deum tuum. Est autem diligere deum. ut dicitur
 propter in libro de vera precepta. voluntate re
 cta ab omnibus terrenis cupiditatibus ac precibus
 auertere et ad solum deum conuertere. ipsumque sibi in
 separabiliter vnire. Hoc autem delectabilissimum est
 super omnia. ut dicit Augustinus in epistola ad Macedonium
 xviij. Diligere id est quod nihil melius est. huius est deus. cui si
 aliquid diligendo. proponimus vel equum. nos ne
 scimus diligere. Tanto enim nobis melius est quanto in
 illis inuisa quod nihil melius est. Imus autem non abun
 dante amando. que tanto habemus prestantiores

quanto eundem amorem qui in eum redimus poterimus
 habere puriores. Decille. Et quod patet quod anima huius
 na de merito deum suum tanquam obiectum delecta
 bilissimum diligere cui sile non potest inuenire.
 Unum Anselmum alloquendo ad aiaz dicit. Cur p
 multa vagari hominibus. ama illud quod est primus
 et summum delectabile. Et sic est. Nam omnia
 alia appetunt et diligunt propter alia. scilicet solus deus
 propter se. iuxta illud ps. Quid enim mihi est in celo.
 et a te quod volui super terram. quod dicitur. nihil nisi te.
 Alia enim propter deum delectant particulariter sup
 ficialiter et temporaliter. sed deus generaliter iuste et dura
 biliter. De primo patet quod alia delectant solum gustu
 stum. ut sapida non in auditum. Aliqua auditum non
 in visum. ut sonora etc. De autem generaliter. quod ge
 nerale bonum est et omnis boni particularis causa.
 ut dicit Anselmum. De secundo patet quod alia delect
 ant superficialiter et quaterius. deus autem intimus.
 et in profundum. Solus enim deus substantialiter aiaz
 penetrat. et in modum illius eam delectat. ut ait
 Augustinus. De tertio patet quod alia omnia delectant transi
 torie. sed de eternaliter. Et ratio. quod omnia creata de
 se mutabiliter est. et in delectatio est finita et ter
 minata. vnde eius delectatio habet fastidium. cum sa
 ciata fuerit anima. Non sic autem delectatio diuina
 que sine non habet. ut ait Augustinus. Et huius infero quod de
 us diligit ultra omnes creaturas que homines potest de
 lectare. et persequens deus accipi in amicum per
 voluntaria dilectio ultra omnes creaturas tanquam
 summum delectabile. **¶** Sunt autem multa que
 si considerentur in comparatione creatoris mouet ho
 mine ad diligendum deum super omnia. Tria namque
 sunt. propter que homo peligit aliquem diligere. Pri
 mo namque proformitas. Secundo prentialitas. Ter
 tio veritas. Et ista sunt que communia propter que
 quis diligit. Alia autem sunt specialia. sic langui
 nitas. in qua patet proponit in dilectione. extra
 neo. Item vxor parentibus. Item fidelitas.
 Item amicitias. que omnia si consideren
 tur in deo. deus peligitur merito ut ab ho
 mine diligatur. De primo patet. Ex enim
 homo diligit hominem propter nature con
 formitate. deus voluit fieri homo. et ideo
 magis diligendus omni homine. Et hoc prop
 ter tria. **¶** In Thomam in tractatu de dile
 ctione dei. que sunt causa. status. et dura
 tio. Propter causam primo. Si enim es ami
 cus homini multo magis eius que factus est homo
 propter te. scilicet erudiendum seruis et eteplis. et re
 ficiendum cibo corporis et sanguis in augustinum.
 De secundo scilicet statu patet. Nam si autem es illi que sim
 pliciter est homo. multo magis deo. cum etiam iter

hoies mag' diligas ee aie? magnatu' q's iſe /
 rior. De tertio ſez de duratoe. Na ſi amic' /
 es hois q' q'ridie deficiēs tendit ad h' vt de /
 ſinat ee hō. pon' eius q' nūq' definit ee hō. /
 Scdo amas hoiez q' p'ns ē. In h' p'pōde /
 rat de' tripl'r. P'rio. q' p'ns intime ſp' r' vbi /
 q's. De p'mo p'z. Na hō d'r p'ns. q' iuxta te. /
 ſz de' p'sentior. q' intra te. **Aug.** De ſcdo /
 p'z. q' hō q'ncq' p'ns q'ncq' abſens tibi eſt. ſz /
 nūq' de' abſens tibi. ſz tu abſentes te p'nti /
 Sic ait **Aug.** in li. cōſef. Dñe mecu' eras /
 ego aut' tecu' nō erā. ſ' p'pter pctū. De tertio /
 p'z. Na hō cui es amic' alicubi ē p'ns. r' ali /
 cubi abſens. de' at' vbiq' p'ns. **P's.** Si am /
 bulauero in medio tribulatiois uiuificab /
 me. **D** ſi in medio tribulatiois tecu' eſt mul /
 to mag' in medio p'ſpiratis. Tertio amas /
 hoiez p'pter vtilitatē. In h' at' tripl'r p'pōde /
 rat de'. Na circa hoiez pōderat vtilitatē. q'z /
 mag'. q'z mlra. q'z diuina. Sed iſta oia exce /
 dit de' vtilitate ſua. De p'mo quō ſua boni /
 tas ē maior p'z. Na triplex ē vtilitas i aico. /
 ſz adeptio boni ſui. impenſio boni tui. di /
 minutio mali tui. P'imo q' amic' es eius q' /
 tibi cōicat bona ſua. ſz in h' euidenter p'pon /
 derat de'. q'z tibi cōicās dat ſe r' ſua donat /
 q' ſunt digniora in ſuba. maiora in q'ntita /
 te. r' plura r' p'manentiora et oportunitiora. /
 Quis em' aie' det tibi filiū ſuū in ſeruitu /
 tē ſic de'. **Joh. iij.** Sic de' dilexit mundū /
 r'. **E** fili' ſateſ. Seruire me feciſtis i iniq' /
 ratib' v'ris. Aut q's ita diligit vt ſp'm ſuum /
 det hōi. et tñ de' h' fecit. **Joh.** P'itter p'z in /
 noſte meo ſp'm. Certe mag' et multa dona /
 uit de' p'terito. r' donat de' p'nti. r' donabit in /
 futuro maiora. Itē q' hō amic' dat tibi po /
 tius eſt mutuū q's donū. q'z redditiōem ex /
 pectat. Sic p'z **Luce. iij.** Amice aecōmoda /
 mihi tres panes. **S**z de' nihil dat mutuo /
 q'z bonoz n'roz nō idiget. **ſm P's.** De ſcdo /
 p'z. Na ſi amas illū aicu' cui libēter cōicās /
 bona tua vt delecter' cū eo. **E**o q' **ſm Se** /
 necā null' rei iocūda ē poſſeſſio ſine ſocio. /
In q' nō potes cogſcere vez amicū a ſi /
 cto iuxta illū **Eccī. iij.** Nō cognoſcet i bo /
 nis aie'. nec abſcōdet in malis inimicus. /
Nō exponit **Tho.** q'z nō cogſcit vtz ſit ai /
 cus p'ſonevl' rez. Na ſm ip'm cin' inuenies /
 qui diliget te p'pter tua q'z tua p'p'pter te. /
Quoniam eſt ſocius menſe r' nō permane /
 bit in tpe neceſſitatis. **Eccī. vj.** **U**n' poeta. /
Aum fuer' felix mltoſ numerab' amicos.

Tpa ſi fuerit nubila ſolus eris. **N**ō ſic at' /
 eſt xps. q' cōicantib' ſibi bona ſua ſp' eſideſt /
 aie'. nec derelinqt i aduerſitate q'cu'q's. ſz ſp' /
 amat. iuxta illū. **Lū** ip'o ſū i tribulatoe. De /
 tertio p'z. Na ſi amic' es ei' q' tecu' p'cipar /
 mala tua. vt ea anichilet vel ſalre diminuat /
Doc at' xps fec' q' anichilauit oia mala n'ra /
Que ſm p'hm ſūt q'ncq's. ſz ifamia quā ip'e /
 p'tulit. q'z ei' dicit' ē. **S**eductoz ille. vñ q'dā /
 dicebāt q'z bon' ē. **A**lij nō. ſz ſeductit turbal /
Et vocat' ē porator vini r' vorator carniū. /
Sed m' malū inopia quaz ip'e ſuſtinuit. q'a /
 vulpes foueas habet. ſil' at' hois ſz vbi /
 caput ſuū reclinet. **Lū. ix.** **E**t. **Luz. iij.** /
Lū diues eēt. p' nos egen' fac' ē vt ei' in /
 opia diuites eſſem'. Tertiu' malū egriuo /
 do quā ip'e ſuſtinuit. **Iſa. liij.** **C**ere languo /
 res n'ros ip'e portauit. Quartū malū in /
 micie q's xps ſuſtinuit. iuxta illū **Joh. xv.** /
Nūc at' r' videre r' odefe me. Quintū ē mora /
 quā ip'e ſuſtinuit. q'z vt d'r **Jo. xv.** **M**aiore /
 dilectōz nō h'z niſi vt ponat q's aiaz ſua p' /
 aie' ſuis. **D** **S**ūt r' alia ſpecialia. p'pter q' /
 diligit mag' aliq'. ſic p' p'ſanguinitate fide /
 litatez amicitab' r' r'. De p'rio p'z. Na p'pter /
 p'ſanguinitate p' diligit p'z r' m' q's auus vel /
 filia p'rimi vel ſozoz vel frater. mlto mag' ſz /
 diligit' ē p'z celeſt'. a q' h'et ymago ſc'e tri /
 nitat'. **S**i amo p'rim a q' habeo materiam /
 coz. p'ſ. cāz libidinis. originez. mlto po /
 tius q' creauit aiaz. ſec' coz. poſſedit vtrū /
 q'z **Deutro. xxxij.** **Nūc** ad nō ip'e ē p'z tuus q' /
 poſſedit te r' fec' r' creauit te. **S**i amas frēz /
 gemellū q' vtzq' diuidēdo tecu' hēditate di /
 minuet tibi hēditate r' patrimoniū cenſum /
Amas em' q' q'ntitate tecu' nat' ē. diminuit /
 tibi q' iniurias maternū lac. r' ad herēz ybe /
 ri occupat locū tuū. mlto mag' ama. illū p' /
 quem creuit tibi amor paternus et p' quez /
 heres efficiet'. **S**i diligit illū q' quādoq' te /
 tradit i morte. iuxta illū **Frater** frēz tradet /
 i morte. q'nto mag' illū q' ſeip'm tradidit p' /
 fratrib' i morte. **C**eterz ſi diligit hō vroz r' /
 ſuā. p'pter quā relinqt p'z r' m'z. **E**t h' p' /
 tria. ſz p'pter fidē p'ole et ſacramentū. q'n /
 to mag' diligit' d'us ē iſte q' ē fide firmior. p' /
 le ſecūdiōz. r' ſacramēto ſanctior. **U**n' apl's /
Sacramētū h' magnū eſt. dico at' in xpo r' /
 eccl'a. **C**eterz ſi amas amicū p'pter fidelitā /
 tē. q' tñ ſup'ueniete nouo dimittit antiquū. /
 r' in p'ſentate diligit. in aduerſitate relinqt. /
 q'nto mag' xpm q' nullū excludit. p'allo. q'

¶ Unica decima octava post trinitatis

diligatū omē tps r p omē tps. p p ista bñ
dñ. Diliges dñm deū tuū. Nihil em sic hōi
reddidit deūz amabilem sicut isti sensibiles
effectus r utilitates qd amodo palpabiles
qñ homini qñdē impedit. ita vt se cogitat
et bis hō qz ē dñs dñs su' spēalr. Et idō nō
est dicitū Diliges deū. s; additū ē. tuū. ppter
bñficia pmissa. qñ eū faciūt spēalr deū hoīs
qñis sit deus totius creature. ¶ E

Dixi tertio qñ i s. p. addit mo/
dū dilectōis diuī
ne regularissimū r ordinatissimū. cū dicit.
Et toto corde r ex tota aia r ex tota mente
tua. Ac si em diceret fm Aug. in li. de visi/
tatiōe infirmoz. ser. j. Diligat deū oculus
tu' man' tua pes tu' r oīs sēsus tu'. r tu to
tus diligas deū. Tria aut h' pcpit. scz dili/
gere ex toto corde. ex aia. ex mēte. vt totum
hoīs pphēdat. Cor est mēbz pncipale in
hoīe. Aia ē spūs qñ hōi uiuit. Pēs ē pnt est
separa a corpe. vt āgel'. Et fm h' dicit Tho.
qñ hō triplr obligat ad diligēdū deū. vt si
nei corpe sine extra corpe' sit sp' diligat deū
prio qñ dicit Diliges ex toto corde. qz ex cor
de pcedūt vba r opa mala. Math. xv. Et
corde em pcedūt cogitatōes male. homici
dia furta r cetera. Silt r bona iuxta illud.
Bon' hō de thesauro cordis. pferit bona.
Et toto g corde iubemur diligere. vt dili/
gam' nō em cogitatōibz. s; etiā ore. nec mē
ore s; etiā ope. iuxta illd. s. Joh. iij. Nō dili/
gam' s; o nec ligua s; ope r vitate. S; de
mli' bodie dicit illd. Dilexerit eum i ore suo.
r ligua sua mentiri sūt ei. Nafā āt cordis ē
fm Tho. i tractatu d dilectōe dei i ser. ppe
ratis q pgruūt valde actui dilectōnis. Est
em cor in cōplexiōe siccū r calidū. r hec est
ignea nafā. ad significādū q cordi nafale ē
calere ymo ardere p amorē. Un' dicit Hugo
Vita cordis amor ē. r iō impossibile vt sine
amore sit cor qd qñt viuere. Pō. Locauit
cor meū itra me. S; qz calidū pfect' leue
r sursum mobile. ad significādū q cor hoīs
d; eleuari r moueri sursum ad celestia. Sed
h' dicit ppha dicens. Filij hoīm vsq; qñi
corde. Nec mir. qz hodie refriguit caritas
mtoz. Dat. xxiij. Cor est i suba solidum
ne facile volupratis dissoluat S; h' con/
grit vidua Iudith. Cor plosernis cōcul/
sit est Tertio cor est infer' acutū. sup' latū
vt rpalia tanq; inferiora modicū attingat.
r ad celestia dilatef. Isa. Dirabit r dilata

bif cor tuū. Itē qñto interi' est scauum. An
signū q p creatas sufficiēter impleri non pōt.
Quito duplici iplet motu. scz cōstrictōis r
dilatatiōis. Cōstrictōis iō. vt expellatur
supflua. Dilatatiōis iō. vt attrahat aer ad
mitigatiōē nimij calor'. Ex corde g amat
q prudēter discernēs expellit supflua r ipe
dictia. r attrahit necessaria ad amandū ad
iuuātia. Un' dicit Aug'. q prudētia ē amor.
ea qbz adiuuamur ab his qbz impedimur
prudēter discernēs. Tertio cor est pmi or/
ganū sentiēdi. r ideo pgrue pmi mandati
actio ab ipō r p ipm d; sensibil' fieri. Bene
g pcpit dilectio ex corde. ad innuendū vt
in q est pncipiū vite aialis. in eo etiāz sit et
vite gratuite. Nam sic q non viuūt ex corde
mortu' est. ita q nō diligit manet in morte.
Joh. Sed addit. ex toto corde. qz diuisio
cordis causat moztēz. Iuxta illud Iosep.
Diuisum est cor eoz nūc interibūt. ¶ E
¶ Secdo pcpit dilectio ex tota aia. Aia
aut fm pñm est q dat esse homini. vt dicit
de aia. Sicut aut aia corpe' viuificat. sic dñs
aiaz. Et ita de' est vita aie. Verito g h' dicit.
vt sicut corpe' diligit aiaz et q bz vitā. Sic
aia d; diligere deū et q etiā bz vitā. Et sic
corpe' amissa aia mltro deformius est qñ nō/
dū animatū. Sic aia p pctm actuale plus
deformat r mag' puniet qñ si nō fuisset in
corpe animato. Iuxta illd. Veli' erat illi
si nar' nō fuisset. Tria āt bz corpe' ab aia.
scz viuere. sentire. et mozi. Sic aia a dō bz
vitā grē. Iuxta illud apli. Vno ego. iā nō
ego. viuūt aut in me xps Et p h' obligat aia
ad diligendū deū. vt et ista vita grē pueni/
at ad vitā eternā. Ad h' em venit tps iuxta
illud. Ego veni vt vitā habeat r habūdan
tius habeat. scz in futuro. Secdo hūc sen/
sum. Sic aia nihil deberet sentire. nisi que
sunt salut'. Philipp. ij. Hoc sentire in vobis
qd r in tpo ihu. scz cōpaciedo tpo sic corpe'
aie. Tertio bz motū. sic aia nō d; moueri
nisi ad voluntatē dei r ad bñplacitū suum
Dō aplus vocat agi p spm sanctū. Iuxta
illud. Qui filij dei sunt hñ spū dei agūtur.
Sed de mult' vey est hodie q non viuūt
nisi sibi ppsis nō deo vt illi q nō comedunt
vt viuāt deo. sed viuūt vt comedāt et serui
ant gula. quoz de' venter est r glā in confu
sione ipoz. vt dicit Philipp. ij. Alij etiā sunt
q nō sentiūt q dei sunt. sicut aiales hoies.
qbz stulticia inest. De quibz apls. j. Cor. ij.

Animalis hō nō p̄cipit ea q̄ dei sunt. Alij sunt q̄ nō mouent ad aliqd̄ bonū. s̄z ad omne malū. Proverb. Pedes eoz ad malum currūt. Et ps̄. Veloces pedes eoz ad effundendū sanguinez. Et seq̄t. Cōtritiō et infelicitas in v̄is eoz. ⁊ viā pac̄ nō cognouerūt. Et sūt illi q̄ absq̄ timore dei ad omne malū mouent. Cū seq̄t. Non est timor dei ante oculos eoz. Eccl̄. viij. Absq̄ yllō timore filij hoim̄ p̄petrant mala. ¶ **T**ertio p̄cipit dilectio ex tota mente. Anima hois d̄r mens. inq̄ntū est separata a corpe. sicut angelus d̄r sp̄s. S̄z a theologis d̄r mens. a phis̄ d̄r intellectus. Et hac ḡ suba aie inuēmur diligere deū. vt sic ip̄a est ymago diuine substantie simplex et inuisibilis et incorruptibilis. om̄e sensibile om̄e corruptibile nobilitate sua trāscēdēs. Sic deū qui s̄lis est ⁊ nihil aliud diligit. ⁊ ei p̄ amorē yniat. vt simile simili congaudeat. Sed multi sunt oblici istius dignitatis. ac si nō haberent in se intellectum seu mentē. vt boies brutales. De q̄b̄ dicit ps̄. Nolite fieri sicut equus ⁊ mulus in q̄b̄ nō est intellectus. Non sic aut̄ nos. sed attendentes nobilitatē nostraz diligit deū cuius ymago sumus. Quatin̄ p̄ dilectionē nr̄az ip̄e nos diligere dignet̄ h̄ p̄ grām. et in futuro p̄ gl̄az. Ad quā nos p̄ducatur qui sub ⁊ supra regnat.

¶ **D**ivina decima octava p̄ trinitatē. II

¶ **S**ermo. CXIX

Diliges proximū
tuū sicut teip̄m. Math. xxij. Sic ait Auḡ. in libro de fide et opib̄. Ita connexa sunt ista duo dilectio dei et primi. q̄ neq̄ dilectio dei p̄t esse in hoie q̄ nō diligit primū. nec dilectio primi i eo qui non diligit deū. Dec ille. Et q̄ p̄z q̄ sic necesse fuit homini dare p̄ceptū de dilectione dei. ita de dilectione primi. cū alterum sine altero stare nō potest. Nam ille solum seruat in se dei dilectionem qui a charitate non dijudicat primū. Cū dicit Isidorus li. ij. de summo bono. c. iij. q̄ qui a fraterna societate fecernit a diuine caritatis p̄cipatiōne p̄uat. nec poterit deum diligere qui in primi nosc̄ dilectōe errare. Dec ille. De rito igit̄ saluator post p̄ceptū dilectionis sue adiunxit p̄ceptū dilectōis fraternae. dicens. Diliges primū tuū sicut teip̄m. In

q̄b̄ s̄bis tria tangunt. Primo em̄ caritas fraterna p̄cipit. cum d̄r. Diliges. Secūdo obiectū p̄gruū eiusdē caritatis p̄ponit. euz d̄r. proximū tuū. Tertio modus debet̄ implendi p̄ceptū describitur. cū d̄r. sicut teip̄m.

¶ **D**ixi primo q̄ i verbis s̄mis
lis charitas fraterna p̄cipitur. cū d̄r. Diliges. Ac si em̄ diceret homini. Et q̄ diligis deū qui est caput tuū. diliges ⁊ primū tuū qui est mēbr̄ tuū et eius. Sumus enim inuicem mēbra et christi. Quare merito inuicem diligendi. Nec immerito. Sine em̄ tali fraterna dilectione corpus eccle misticū. s̄z corpe cōpositū et multis fidelib̄ sub vno x̄po capite et vnitare fidei collectū durare non p̄t etiā vno momento sine caritate primoz. q̄ sola est vinculū p̄fectionis. vt dicit ap̄lus Col. iij. Eo q̄ p̄ ip̄am om̄ia mēbra q̄ntum cūq̄ diuisa p̄ orbem terraz. copulant̄ ⁊ cōiungunt. Ad quē sensum dicit ap̄lus Romanoz. xij. Vltra mēbra estis. vñ autē corpus. Unde Augustin̄ in libro de salutarib̄ documentis dicit. Caritas ē que colligat ⁊ vniūficat om̄ia mēbra. per quā vt dicit idem in libro de substantia dilectionis. om̄es primi ad inuicē vñ sunt. ita q̄ p̄ caritate bonū omnium sit singulorū. Triā autem sunt que mouent hominē ad diligendū primū. Diligere siquidē d̄z qui libet primū. p̄ter p̄ceptū necessitate. Secūdo p̄ter p̄ceptū vtilitate. Tertio p̄ter p̄ceptū iocunditate. De p̄mo quō ista dilectio fraterna est necessaria dicit ap̄lus Romanoz. xij. Memini quicq̄s debeat̄ nisi vt inuicē diligat. De s̄b̄ tractas Auḡ. in epla. v. ad Severū ep̄m diē. Caritas q̄nto p̄m p̄dit t̄to plus debet. Et nos tanto maḡ eā dem̄ q̄nto ampl̄ impendim̄. Et idem epla. ij. ad Celestinū diē. Si debeo caritate q̄ sola reddita semp̄ retinet̄ debitorē. Reddit em̄ cū impendit. debet etiā si reddita fuerit. Dec ille. Cum igit̄ dilectio fraterna sit debitum. merito est et necessitate reddendū. Et s̄ptum sit. redde q̄d debes. Math. Et triplici necessitate tenet̄ homo diligere primū tanq̄ debitor soluere crediti debiti. vic̄ et debito nate. et debito leḡ diuine. ⁊ et debito leḡ hūane. De p̄mo patet. Nam videm̄ q̄ om̄ia creata tenent̄ ad inuicē. eo q̄ volatilia ad sibi simi-

Quinta decima octava post trinitatis

lia conueniunt. et omne animal diligit sibi simile.
Eccl. xiiij. Unde et formice sic se diligit quod
plures in una domo morantur. in lege aues sunt
volantes. multa aialia simul pascentur. et ita omnia ad
unionem et dilectionem naturaliter tendunt. Apes
quod sub uno rege habitant. omnes sunt mellis conficiunt.
omnia membra in uicem se supportant. sicut laborant.
sicut quiescunt. Si ergo faciunt hec bruta et in
sensata. quanto magis homines ratione intellectu
vigentes. inter quos maior debet esse dilectio. sicut
probat apostolus **Rom. xiiij.** Et **i. Cor. xiiij.** Secundo
mouet ad hoc debitum legis diuine. quod tota
lex diuina precipit ut diligat in uicem **Iob. xiiij.**
In hoc apparet quod discipuli mei eritis si dilexeritis
in uicem. Et apostolus dicit. quod diligit primum
legem impleuit. Ergo plenitudo legis est dilectio
Rom. xiiij. Et per hoc quod non melius cognoscit
legem diuinam implere nisi per fraternam dilectionem
Unde alia que in lege precipiuntur per bene ab aliquo impleantur.
si si sine caritate fiat non debet esse legem impleuisse.
Sic enim dicit **1. Cor. xiiij.** de sum. bo. ca. iij. Multi fide et operibus scriptis uidentur esse
principes. sed in qua a fraternam caritatem uolunt
nullam habent incrementum fructus. sicut ait apostolus **1. Cor. xiiij.**
Si tradidero corpus meum ita ut ardeam. caritatem
autem non habuerim nihil mihi prodest. Propter quod
idem dicit. Et sine amoris caritate quis quis
quod recte credat. ad beatitudinem peruenire non potest
quod tanta caritatis uoluntas est ut sine ea prophetia et
martirium nihil esse credant. Et hic **Aug. sup. ps. cxij.**
ser. ij. copiat ea recte quod regit totam domum
et summat ac perficit. quam quod habet securus est.
Tertio mouet etiam ad hoc debitum legis nature
humane. Nam lex politica est lex humana per quas
reges et ciuitates reguntur. que consistit in perfectione iusticie.
sine que reges non essent sed latrocinia. ut dicit **Aug. li. iij. d. ca. di.**
Licitur autem quod lex iusticie nullo sine dilectione mutue caritatis esse potest.
Dicit enim **Aug. li. viij. de trinitate. c. vi.** Nec
est ista dilectio ut inherentes uicem iuste uiuam?
et alios iuste uiuere uelimus? **B. C.**
Secundo debet diligere homo primum propter preceptum
uirtutis. Ista autem uirtus est maxima. Primum ex eo
copiosa habundantia. Nulla enim est tanta plenitudo
donorum et uirtutum aduenit homini sicut fraternam caritatem.
eo quod ipsa sola habita habet perfectionem omnem fructus merito
ad salutem. Unde dicit **Aug. lib. de moribus eccl. c. cxxiiij.**
Si hec una desit inania sunt omnia. Si autem plena sunt omnia
Et idem **sup. Iob. ser. iij. d. ca. di.** Tanta est caritas. que si abest frustra
habent cetera. Si autem recte habent omnia.

Et est hoc mirabile quod ista uoluntas non potest esse iniqua
sine dilectione dei. sed quomodo venit ad hominem
statim aduenit et dilectio dei. quod non est aliud
fructus. Unde dicit **Aug. sup. Iob. ser. lxxxiij.**
quod ubi est dilectio primi ubi necessaria est dilectio
dei. Non potest etiam esse sine fide et spe. eo
quod dicit **Aug. sup. ps. cxij.** Quod caritas que adiu
git ad fidem et spem maior illis est. Et quod est
mirabile cum alie fructus ut fides et spes mi
nuent ista sola magis magisque crescit. Magis
igitur est hec uirtus caritatis propter donorum
plenitudinem que ita replet homines quod enim quidam
modo facit deo plenum. Sic enim dicit **Aug. sup. ps. cxij.**
Qui plenus est caritate plenus est deo
Quia aperte scriptum est. De caritate est **i. Iob. iij.**
hoc non facit alia uoluntas. **B. C.** Sed uirtus
istius caritatis est maxima ex eo quod maxima securitate.
Nulla enim est uoluntas que ita assecurat homines de ipsius
salute. sicut dilectio primi. Unde habentes fidem
multi christiani non sunt securi de eorum salute. quod
ista etiam ab hereticis per hunc uoluntas. **Aug. sup. ps. cxij.**
Que in eis quidem potest esse sed non potest esse
ut ait idem libro de ciuitate dei. Et tunc patet
quod tales sunt in pessima mera sue salutis et
in continuo timore. quod non habent pignus salutis.
quod est caritas. que ubi est ubi perfecta est securitas
de salute. Unde dicit **Aug. sup. i. Canonica Iob. Om. v.**
Nemo interroget alium hominem de salute sua.
Redeat unusquisque ad seipsum et si ubi inuenit
charitatem fraternam securus sit quod transit de morte
ad uitam quam diligunt fratres. **i. Iob. iij.** **C.** Tertia uirtus est maxima
ex eo quod sufficientia. Nam ceteri fructus sine operibus
mortui sunt. Sic de fide dicit apostolus **Iacobus.**
Fides sine operibus mortua est. Non sic de caritate
fraterna. que ubi cumque est. sola sufficit etiam sine operibus.
ubi scilicet facultas non suppetit. Unde dicit **Aug. li. omeliaz. D. me. li. ix.**
Potes mihi dicere. non habeo quod tribuam egenam.
non possum ieiunare. a uino et a carnibus abstinere.
nisi quod potes mihi dicere te caritate hinc non posse que sola
sufficit. Ecce magna uirtus caritatis. que habita habent omnia.
Propter hoc dicit **Aug. in lib. de laudibus caritatis.**
Quod sine ea diues pauper est. et cum ea pauper diues est. **C.** Tertio debet diligere primum propter preceptum
iusticie. Alia enim precepta habent quandam laboris et difficultatis.
intra illud psalmum. Qui singulis laboris in precepto.
Sed istud preceptum est ualde leue. et cum hoc iocundum.
Unde dicit **Aug. in sermone quod ad heremitas. tractatus illud psalmiste.**

Rece q̄ bonū et q̄ iocundū habitare fr̄es
in vni. Q̄ quedā sunt bona. s̄ nō iocū da.
vt ieiunare. orare. pegrinari. Quedā sunt
iocunda. sed non bona. vt bibere. comede
re. et epulari q̄ die splendide. Nullū autē
est simul bonū et iocundū sic caritas frater
na. Et in tractatu de laudibz caritatis dicit.
q̄ dulce et suauē vinculū ē caritas. Et idē
sup ps. lxxvj. dicit. q̄ caritas sine gaudio eē
non p̄. Quid igit̄ mīz q̄ dyabol⁹ rāto im
petu impedit inter hoies mutuā dilectōez
et q̄ videt tot bona puenire. Nā vt ait Au
gu. li. iij. contra eplaz p̄meritanti. Nichil
aliud appetit dyabol⁹ venenosissima versu
cia sua nisi vt cor r̄pat atqz dir̄pat vincu
lū pacis et charitatis. q̄ seruato inter chri
stianos vites eius omnes inualide fiūt ad
nocendū. et muscipule insidiāz epl̄ cōminu
unt et p̄silia versionis eius euanescent. Nec
ille.

Dixi secundo

q̄ in d. p. po
nit obiectuz
qd diligi p̄cipit. cū d̄. primū tuū. Dix̄ ē
q̄ nō dicit. Diliges deū tuū. et statim post
deū diliges teipm. et tūc p̄mo. diliges pri
mū tuū. Nō ideo factū est. qz vt dicit Aug⁹.
li. j. de doctrina xp̄iana ca. iij. Quātumcū
qz homo excidat a caritate remanet illi di
lectio sui. et dilectio corporis sui. Quia q̄ ho
mo naturaliter inclinat⁹ est ad diligenduz
se. non est ei p̄ceptū datum de se diligendo
Quia dicit ap̄tus q̄ nemo carnē suā odio
habuit. vt dicit Aug⁹. ibidē. c. xij. Nam fm
eū. et bestie se et corpa sua diligūt. Unde re
stabat vt nō de illo qd infra nos est in cor
pore nro sed qd sup nos est et iuxta nos. scz
deus et primus dare p̄ceptū. ymo in h̄ qd
d̄. Diliges primū tuū sic teipm. etiaz fm
Augu. datur p̄ceptū simul de dilectōe sui.
Quia d̄. sic teipm. Nec mirū q̄ non est da
tum p̄ceptum de dilectione anime sue. cuz
difficile esset dari tale p̄ceptum. Eo q̄ dicit
Augu. libro. ix. de ciuitate dei. Si minus
se amat hois mens q̄ est. quia amat se tan
tum q̄ntum amandū est corpus peccat.
Ratio huius. quia ip̄a plus est q̄ corpus.
et ideo non est p̄fectus talis amor. Item si
plus se amat q̄ est. hoc est. si tantū se amat
quantū amandus sit deus. cū incompara
biliter ip̄e sit minus q̄ deus. etiā sic nimi
um peccat. et non habet perfectū amorem
sui. Maiori autē p̄uersitate peccat. cū cor

pus tantū amat quantū amandus sit de⁹.
Nec ille. Non est ergo datum p̄ceptū de di
lectione sui. quia nec dici valuit. Diliges
teipm sicut deū. Vel. diliges corpus tuū
sicut deū. vel vt animaz. Q̄m̄ia autem ista
sunt absurda. Datū est ergo p̄ceptū d̄ pri
mo. et depositū exemplum in teipso. vt dili
gas. primū sicut teipm qui teipsum natu
raliter diligis. Sed quia multi diligūt se
pernicioso amore. ideo restat videre quis
est iste amor sanctus et meritorius quo ho
mo debet diligere proximum.

¶ Est igitur sciendū fm magistru i libro
de itineribus eternitat. itinerē. iij. Quinz
qz sunt affectus amoris. quoz quintus tū
generat verā dilectionē dei et p̄mi. Pri
mus affectus est naturalis. De quo dicit
Dugo in libro qui incipit. Accipe frater
charissime. Et h̄ est affectus cuiuslibet ad
carnē suā. quā nemo vnqm odio habuit.
Similiter matris ad filiū. qz nō potest ob
liuisci mater infantis sui. Item hominis
ad domesticū suum. Qui eū suoz et mari
me domesticoz curā non habet h̄ infidelū
est deterior. Iste autē affectus sepe vicio
sus est nisi regulet̄ ratioe. Semp̄ em̄ affe
ctus iste mollia suggerit et suauia. quod ioc
undū. quod terrenū. quod voluptuosum
quod delicatū libet̄ amplectitur. Quod
vero asperū et voluntari sue contrariū est
semp̄ horret et refugit. Huius igitur amor
tis executio amor p̄uersus est. Et h̄ amor
a saluatore p̄hibetur. Cū dicit. Qui amat
animā suā perdet eam. Est ergo iste amor
malus. quia fertur simpl̄r in creaturam.
etiā sine omni p̄cognitione. Et quo patet
fm Augu. q̄ licet iste amor sit natural̄ ho
mini. nō tamen debet haberi in eo verus
affectus ad rem. quia alias peccat. Unde
ip̄e dicit. Si male amaueris odisti. Et iste
est p̄mus affectus amoris qui non p̄cipi
tur h̄ sed magis p̄hibetur ne sic primū di
ligam⁹. ¶ Secundus affectus est carnalis
vel fm alios animalis. et fit interdū sine
peccato. q̄nqz autem cum peccato. Nam sic
q̄nqz ratione alicuius forme pulchritudi
nis vel speciei in homie. Sicut Moyses
propter pulchritudinē fuit amatus a filia
Pharaonis. qui prius propter elegantiā
et pulchritudinez fuit absconditus a matre
p̄pria tribus mensibz. Et h̄ nullū est p̄cū.

Unica decima octava post trinitatis

si nō querit h aliq turpis cogitatio vel delectatio. Si aut tal affect declinat ad turpē delectationē. nō meret dici amor verus vt dicit Dionisius. ij. de angelica hierarchia. Et ij. li. de diuis noib. Pm talis amor dicitur potius ydoli veri amoris. z ē plen' anxie/rare. Sicut fuit Dauid erga Bersabee. et Salomonis erga mulieres. **S**igna aut h' amoris sunt fm Dugo. li. ij. de pfectib' noticiis cap. v. Pmū est. qz talis amor fastidit eruditiones edificatōes z collationes salutare. Cū psonē carnalē se amantē pauca de spūalib'. plurima d' inutilib' p'ndulans. z marie de mutua dilectōe insatiabiliter ruminat. qntū ipse eam z ipa eū diligit. ita q' hmōi colloquijs nō sufficiunt dices neq' hore neq' rpa. sed ybicūq' tales pueniūt habent materiā colloquēdi inde finēter. Scdm signū talis amoris est insolentia gestuū et mox. qz qū sunt pariter tales se mutuo respiciunt. Iuxta illud. Vbi amor ibi oculus. Vñ tales latus lateri. femur femori pūgunt et cōp'mūt. man' manū tenet z comp'mit. deinde brachia et lacertos et humeros et pectora et vltiora sub vestib' rangendo blandiunt. Aliquando amplexus z furtiua oscula iunguntur. Contra spūalis dilectio tantā disciplinā seruat ī occulto sic in publico. qz nec angulos querit s' fugit. z si cū hoīe colloq' octulos manus et alia oia mēbra sub custodia tenet. Tertū est inquietudo cordis. quando em sunt absentes cogitāt ad inuicē. vbi nam sit ille dilect'. quid agat. qū veniat. q' d'ia deseruit. z qd ei demādabit. et quid in causa esse poterit. quō valeat in corpe. parcurās aiaz. z ita suspēso corde nec orare libere p'nt. nec de deo q'ere p'nt meditari. vel aliqd agere distracto vel occupato aīo circa dilectū. nisi qū audiūt de se aliqd p'spez. hoc est refrigeriū q'lecūq'. S' spūal' amor bec nescit. s' q'escit in deo z amicū suū deofideliter recōmittit. sine mērali distractiōe. sicut rō dicauerit p'gaudet z compatit ei. Quartū est impedimentū impaciētia v' invidia p'dilectē. si aliquā secum diligit. si benignius eam salutat. si aliq' b'nficia ei exhibeat. Et q' timet ne forte amor alterius p'ualeat z circa se tepeecat. inde dolet et tristatur. Cōtra hō spūalis amor gaudet rāto plus qnto plus multiplicatur ad alios. Quintū signū est ira et conturbatio. quia

tū vt vulgo dicitur se diligit q' p' nimia dilectione nō p'nt sibi mutuo peere a molestia lesionis. Sicut em aliqū excedit inordinata eoz dilectio mētes eoz illudēdo. Sic eoz tra excedit in p'turbādo. marie cū vñ' alterū in aliq' forte iocose offenderit. minus faciēdo q' desiderauerit. qz q' renerior dilectio eo molestior offensio. Inde surgūt querelle. inde impropria imp'oz beneficior' et magne fidei q' p'dita videt apud ingratum. Sequunt' etiaz detestationes z iuratorie p'missiones q' nūq' velit eum diligere. qui sibi sic retribuit malū p' bono. z odiū p' dilectione. aliqū adūgunt clamores. querelle. p'tumelie. vitupia. maledictōes z p'ditiones secretoz. et multa inēconueniētia. S' spūalis amor erga p'mū oia ista nescit. qz omib' se offendētib' parit z affabile se oīdit. Sextū signū sunt munuscula. z dulces l're. amatoria dicamina. morselli ab ore dilecti rapri. z quelibet alia q' dilect' p'tractauit vel q' v'us est. q' ipa p' reliquijs venerat z p' memoriali p'seruat. Sicut faciunt illi q' pilos dilectē collo appendūt. Contra q's Hieronimus in eplā ad Nepocianum. Trebra munuscula et sudariola et vestes oīmino applicatas et oblatas z degustatos cibos. blandasq' z dulces lrās sc'tūs amor nō hz. Et idē in eplā ad Demetriādē dicit. Q' ille ē sc'tūs amor q' ad recordatōz hoīs nō suspirat. nec videre desiderat. quē cū viderit nolit dimitte. Septimū signū est inordinata dissilatio vicioz ad inuicē. q' q' se ira diligit etia vicia sua diligit fouēt excusant z astant sibi mutuo p' arguētēs z corrigētēs ea. p'federātes z p'spirātes ad malū. sic fur furē. adulter adulterā diligit ī malo. Et iste est pessim' amor z puerfus. vt dicit Aug'. sup' Job. ser. xvij. quem vt ipse dicit omēs leges humane psequunt'. **S**e q' tert' affect' amoris q' dicit official. z ē int' amicos q' sit rōne officioz munerū. obsequioz exhibitoz. q' animū inclināt. q' h' sit piculosus ē tū admittēd'. ne sit ing' b'nficio. tū cauēd' ē ne delinūt b'nficio v' obsequio aut faueat aliq' vicio aut vicioso. Hō sibi ē mag' discretio habēda ī munerib' capiedis. z attendēdū ē ad psonē dignitatez. vt qz est magni meriti. z ita diligit ab hoīb' qz q' est. vel qz ad ornāt' p'turbat. Et ita iste amor mutat in rōnalē sepi'. qz tūc nō qrit diligēs in alio nisi quod ē bonū. cōmune.

Unica decima octava post trinitatis

parati sum' ponere. iuxta illud **P**aidore hac dilectio: nō hz nisi vt aiaz suā ponat q̄s p aic' s'ut **Jo. xv.** **S**z hic occurrit pla' d'v' b'ia. qz augu. i pmo gdu pōit amozē vtoris scō filioz. r tertio pentū. cū tñ d' sol' penti bus sit pceptuz. g videt q' debuit pponere pncos q' sūt mag' diligēdi. Ad qd rñdeo q' p' diligēd' ē rāq' mag' bonū ppter pceptuz dñi. s'z fil' r vtōz rāq' mag' pūctū. vñ q̄stū ad meritū mag' ē diligere p'ez q̄s filios et vtōz. **S**co q̄rit. vtz hō tenet diligere inimicū d' nēcitate saluz. exhibēdo ei signa dilectōis. Rñdeo q' sic q̄ntū ad bñficia cōmunia. s'z q̄stū ad bñficia spēalia nō nisi in pparōe animi. h' ē vt sit par' exhibere si ne/ cesse fuerit. **S**z qd ē mag' meritorū an diligere aicu v' inimicū. Rñdeo breuē qn/ rñ ad cāz dilectōis r difficultatē op'is. mag' meritorū ē diligere inimicū. qz i eo solus d' diligat. In amico aut' p' esse alia causa dilectionis.

Dixi tertio q' in h' p. rāg' mō/ dus debet' implē/ di pceptū. cū d' sic teipm. Pulcra forma tradita ē diligēdi primū r facit. sic teipm. De q' dicit Aug'. i li. d' doc. xpiana. Ecce p'ci/ pit dilige deū rāq' deū. primū rāq' te. Nō em iuenies parē dō vt possit tibi dici. dili/ ge deū sic diligs' illū. De p'rio iūta ē regl'a qz in' es p'rio tuo par' Turpe q̄s' q̄no di ligas primū. attēde teipm q̄no te diligs' di/ liges primū. nō ē vbi erres. Proximū aut' boi vocat oēs hoiez. r rōne gñatōis carnal' qz oēs ab Adā r Eua. r rōne p'ditōis. quia oēs xpiani. Et sic vñ p' carnal' Adā. r vna m' spūal' eccl'ia. Des g' hoies sūt proximi. Quō ar hō diligit se vt sic diligit primū. p' qz oē bonū vult sibi p'p' puenire r p' seq. r omne malū odit r fugit r a se r mouet. Sic em fm Aug. li. d' h' religioe. c. lxxxv. Ea est regl'a dilectōis vt q̄cūq' bōa vult sibi pue/ nire. etiā velit p'rio. r q' accidere sibi mala n' vult r p'rio nolit. P'ac g' volūtate fuās er/ ga oēs. diligit quelz sic seipm. Nā erga ne/ minē opandū ē malū. qz dilectō primū ma/ lū nō opat. Et sū dat' iste mod' i lege nafali q' d' Nō facias alijs qd tibi mīme fieri vīs Et cōuerso. Quēcūq' vult' vt faciāt vob hoies facite ill'. Et qz null' hō alie se amat nisi ad h' vt saluet. Nam vt dicit Aug. li. iij. omeliar. omf. xxxix. Dis q' amat saluū vult b'ē qd amat. Cū ar fm ipm. hō i tali amo/

re intelligēs verā salutē. icipit eā amare in se. merito etiā d'z amare eā r in p'rio. Debz g' diligere eū vt salu' sit. r p' p'ns sic op'at s' bi illa q' disponit ad salutē. ita etiā d'z p' sta/ re ea p'rio. Ecce p'z q̄no ex dilectōe ordi/ nara sui pēdet forma dilectōis primū. Cū p'z q' hō debet p'ns discere diligere seipm. Sicut dicit Aug'. li. omeliar. omf. lxxxv. **S**z p' deo quō diligit seipm q' diligit ini/ q'ratē. Certe talis fm Augu. nec deum nec primū p' diligere. qz talis pot' odit se. r q' sibi nequā cui bon'. Non est ita fatū q' req' situs non respondeat. diligo meipm. dicit hoc bibulus. dicit hoc superbo. luxuriosus auarus. qui tamen in rei v'itate odit se. vt dicit Augustin' in libro de doctrina xpia/ na. Et si dicitur talib'. Quomodo te dili/ gis. Respondet tibi. diligo corpus meum. bibendo. comedendo. induendo rē. Certe quicqd dixerit tal' odit se. Caro enim fm Augu. est vilior pars hois. Cū si animam odit. carnē quō diligit. Et ē h' nafale scōm Aug. q' tales ex q' odiūt aiaz. nō mix est q' exerceat in carne sua iniquitatē. Propter qd dicit ibidē Aug. Quō vis diligere primū q' odit te. Sz forte dicit. Diligo primū sic me. volo em inebriari cū illo. Tal' dilectio beluina ē amādo talia q̄lia belue. Nō est g' hec dilectio primū. vt dicit Aug'. i li. de h' religioe. c. lxxxv. Qu' hō diligit primū vt iumentū aut beluas. que sic amantur vt ex eis voluptas proueniat. aut vt se vicijs mutuis maculēt. Est ergo pmo hoc bñ cō/ siderandum. vt homo p'ns sciat se diligere. quod sit qñ fugit peccata. Scōo debz con/ siderare vt non diligit eū carnaliter. sicut filium. sicut carnalem fratrem vel cogna/ tum affinem aut ciuem. sed tñ vt hominē. vt dicit Augustinus retractationū. capi/ tulo. viij. Sed dices. Doc est inhu/ manum. Et aliter homo debeat diligi qz vt frater vel filius. Que dilectiones sunt ma/ xime affectuose. Ad quod responder Au/ gustinus. q' magis est inhumanū nō ama/ re hoiez. quia homo est. sed amare. qz fil'. qz frater. qz fm ipm amare hoiez qz hō. est cōmune bonū oim. s'z amare qz frater v' fi/ lius. est bonū puatū. Mōdo cōstat q' bo/ nū cōmune est mai' et melius qz puatū. Et est ad hoc pulcra ratio. qz fm Augustinus ibidem. Nemo sibi p'p' est pater aut filius. aut frater. aut affinis. sed tñ homo. q' ergo

diligit aliqd tñq̄ seipm. h̄ in eo d̄z diligere qd̄ sub̄sp̄iē. Et qz nō fm̄ corp̄ tñ ē sub̄sp̄i hō. s̄z maḡ fm̄ aīaz rōnale. iō nō d̄z se diligerē carnaliter fm̄ corp̄. qz iam se nō diligeret vt hō. Debet ḡ se diligere fm̄ aīaz. fm̄ quā d̄z hō. Et isto mō d̄z diligere. p̄v̄mū fm̄ aīaz. z p̄seq̄ntē fm̄ corp̄. exq̄ corp̄ ordinat̄ ad aīaz. vt dīc̄ Auḡ. de moribz ecclēsie. c. xxxi. Sic igit̄ diligēdo p̄v̄mū cōsequemur p̄v̄mū eternū. Nō nob̄ p̄stare dignē pater z filius et sp̄s̄ sanctus. Amen.

Dñica decimanona p̄ trinitatis. I
Sermo. CXX.

De quo cogitatis

Quod mala i cordibz v̄ris. **Parb. ix.** Si cut ait Auḡ. sup̄ illud apli. i. Cor. liij. Spectaculū facti sum̄ mōdo. Qui nos amat querunt in nobis qd̄ laudent. q̄ nos odiūt querūt qd̄ detrahant. Et q̄ dīcto p̄z q̄ hō in hac vita posit̄ est iter duo genera hoīm. q̄z v̄nū p̄gaudet bonis suis p̄ caritatē. Juxta illd̄ Cogaudet at̄ vitari. Et isto gen̄ hoīm nō solū ap̄erta bona alioz bōa iudicat. s̄z etiā dubia z incerta in meliores p̄tē iudicat z interpretat̄. Sic ait **Beda sup̄ Lucā.** Scōtra ḡo gen̄ inuidoz sp̄ odio h̄z alioz bona. z nō solū incerta bona alioz mala eē iudicat. s̄z etiā q̄nq̄s sc̄a iusta z optima ap̄tissime bona mala iudicat z i pessima p̄uertit z interpretatur. Juxta illud **Eccl̄i. iij.** Nequā est oculus inuidi. Bona enim in mala p̄uertēs insidiat̄ et in elect̄s ponet maculā. **Ibidē. xi. et Job. xv.** Odio habuerūt me ḡi. Quia igit̄ iudei fuerūt inuidi s̄ p̄m. ideo nō solū illa bona q̄ ip̄s i x̄po dubia erāt p̄pter cor̄ cecitat̄ ignorantiā z altitudinis diuine excellentiā. s̄z etiā ap̄tissima bona. sc̄z q̄ in miraculoz ip̄i op̄atiōe ap̄ta erāt etiā q̄busq̄ q̄ntūcūq̄ ignaris. ip̄i p̄uerla machinatōe oīa in x̄po crimiabātur. **Un̄ postq̄z dñs palitū sanatur.** p̄ ei peccata se dimittē diceret. mox pharisei in cordibz cor̄ stimulis inuidie agitari. ip̄am remissionē peccōz calūniātes dicebāt i cordibus suis. h̄ blasphemar. Quoz occultam neq̄ciā t̄ps̄ ap̄ta correctōe cōpescens dixit. **Ut qd̄ cogitatis mala in cordibz v̄stris.** **In illo t̄pe. ascendens ihs in nauiculaz trāsfretauit in ciuitatem suam. Ecce offerebant ei paraliticū. zc.** In quibz verbis tria tangunt. Primo nāq̄ fomes scelez de

scribit̄. cum d̄z. **Ut qd̄ cogitatis.** Sc̄o p̄ ueritas affectōis corrigat̄. cū addit̄. mala. **Tertio locus p̄uersitatis ostendit̄. cum d̄z. In cordibz v̄stris.**

Quod in verbis p̄v̄mū nullis fomes scelerū describit̄. cum d̄z. **Ut quid cogitatis.** Cogitatio em̄ est fomes seu origo cuiuslibet n̄re actōis siue bone siue male. Ex q̄bo generat̄ opus bonū vel malū. Est em̄ sicut materia in cōceptione. ex q̄ generat̄ succus siue op̄. **Un̄ dicit̄ Ii. li. ij. d̄ sun. bo. c. rxy.** Q̄ duplex ē causa peccādi. i. opis z cogitationis. Quoz v̄nū iniquitas d̄z qd̄ ope gerit̄. Aliud iniusticia qd̄ cogitatioe cōmittit̄. Et post pauca. **Quamuis z si ob opere malo quisq̄ vacet. p̄ solius tñ p̄ue cogitationis malicia nō erit innocēs.** **Un̄ et dñs p̄ Ii. air.** Auferre malū cogitationū v̄straz ab oculis meis. Non em̄ solū factis. sed etiā cogitationibz delinq̄m̄. si eis illicite occurrentibz delectemur. Sicut em̄ vipera a filiis in v̄tero positis lacerata p̄mittit̄. ita nos cogitatioes n̄re intra nos enutrite occidit̄ et concepte interius vipereo veneno cōsumit̄. animāq̄z nostrā crudeli vulnere perimit̄. **Pecc̄ ille.** Et quibz patet q̄ non solūz p̄ opibz sed etiā pro cogitatioibz q̄s damnatur. Sicut p̄z de dyabolo q̄ pro co q̄ i corde suo dixit. **Ponam sedem meā ad aquilonem. zc.** perpetuo damnat̄ est. cū tñ nichil ope fecisset. **Pecc̄ immerito.** Cum em̄ omne opus nostr̄ ex cordis p̄posito iudicat̄. tale vel tale. et ipse cogitationes cordis nostri sunt tanq̄ radices et quibz rami oīm p̄cedunt. patet q̄ arbor bonitatē nō recipit nisi a radice. sic nec op̄ nisi ex cogitatione. **Et ideo pro ipsa cogitatione nos p̄uicimur vel damnamur. maxime ex quo b̄mōt cogitationes sunt in n̄ra p̄tate. vt eas repellamus vel admittamus.** Que si nō essent in nostra potestate. nequaq̄z dominus phariseos argueret de cūdez dicens. **Ut quid cogitatis.** **Circa quod sciendum q̄ exq̄ vt dictum est. cogitatio est fomes et origo scelelerum. necesse est scire vnde p̄uenit talis cogitatio mala. Ad quod respondeo sc̄dm̄ Ihsidorū libro secūdo de summo bono. capitulo. rxy.** Cogitationes male procedunt a nobis et dyabolo. **A dyabolo enim fiunt per suggestionē. sed a nobis per delectationē et consensum.** **Dyabolus**